

Warszawa, dnia 1 lutego 2016 r. r.

Protokół drugiego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu Wspierania Inicjatyw Obywatelskich i Kontaktów z Organizacjami Pozarządowymi

W dniu 28 stycznia 2016 r. odbyło się drugie posiedzenie Parlamentarnego Zespołu Wspierania Inicjatyw Obywatelskich i Kontaktów z Organizacjami Pozarządowymi, którego gościem był minister Wojciech Kaczmarczyk, Pełnomocnik Rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego i równego traktowania. Przedstawił on członkom Zespołu plan działań i zadania, jakie jako pełnomocnik zamierza realizować w trakcie swojej pracy w zakresie reform instytucjonalnych w sferze pożytku publicznego, funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz wszystkich inicjatyw zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego. Na planowanej w pierwszym kwartale 2016 r. konferencji, inaugurującej prace programowe Pełnomocnika Rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego i równego traktowania przedstawione zostaną założenia programowe Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Konferencja będzie okazją do zaproszenia organizacji III sektora do współpracy w zespołach eksperckich w konkretnych obszarach tematycznych.

Wyznaczono 4 kierunki działań, wymagające zarówno zaangażowania w sferze legislacji, jak również konsultacji z przedstawicielami środowiska III sektora.

Pierwszym kierunkiem działania Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego będą prace na rzecz reform instytucjonalnych. Ustawa o działalności pożytku publicznego zinstytucjonalizowała pewne formy współdziałania pomiędzy administracją publiczną a III sektorem, stworzyła też pewne narzędzia do umożliwienia organizacjom włączania się w realizację zadań publicznych. Jedną z form reprezentacji interesów III sektora na forum publicznym i współdziałania z administracją publiczną jest Rada Działalności Pożytku Publicznego. Dostrzega się jednak potrzebę przekształcenia jej w coś znacznie szerszego, o większych kompetencjach, co stanie się narzędziem dialogu obywatelskiego. Nowa Rada miałaby reprezentować większość interesów zarówno małych jak i dużych środowisk, mieć możliwość działania stałego, nie tylko jako całość, ale również poprzez

rozmaite sekcje, działające w różnych obszarach problemowych, oraz sekcje branżowe. Rada ta byłaby inaczej ulokowana – nie przy ministrze pracy, lecz przy Prezesie Rady Ministrów. Powinna być wyposażona w narzędzia do stałego funkcjonowania, powinna mieć też możliwość samodzielnego przygotowania badań i ekspertyz.

Drugim planowanym kierunkiem działań jest sama ustawa o działalności pożytku publicznego. Potrzebna jest jej nowelizacja, zmierzająca do odformalizowania procesu składania i oceny ofert na realizację zadań publicznych, składanych przez organizacje pozarządowe. Również sprawozdawczość, zarówno organizacji pożytku publicznego jak i fundacji i stowarzyszeń powinna być poddana krytyce i zmianom. Stworzenie dobrego narzędzia do sprawozdawczości, wykazującego czytelne przepływy finansowe pomiędzy organizacjami, byłoby niezwykle korzystne i potrzebne z punktu widzenia zadań publicznych, realizowanych przez organizacje pozarządowe.

Trzecim kierunkiem działania jest kwestia finansowania III sektora, która wykracza poza kwestie branżowego finansowania pozostającego w gestii poszczególnych ministerstw, a więc finansowania spraw priorytetowych z punktu widzenia wsparcia przez państwo rozwoju III sektora. Obecnie takim narzędziem jest Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, działający na podstawie uchwały Rady Ministrów, myśli się jednak również o innych narzędziach. Wraca się obecnie do projektu innego umiejscowienia Funduszu, wprowadzenia go np. ustawą. Fundusz dysponuje środkami zarezerwowanymi w rezerwie budżetowej. Obecnie wspiera 4 priorytety merytoryczne, z których każdy składa się z ok. 20 często dublujących się działań. W tych działaniach jest ok. 80 obszarów wspieranych w ramach Funduszu. Przy kwocie 54 mln zł rocznie, jaką dysponuje Fundusz, przeznaczonych na 80 obszarów wsparcia nie ma możliwości dobrego, strategicznego z punktu widzenia państwa wspierania III sektora. Potrzebne jest więc takie przearanżowanie Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, aby wspierać w jego ramach kilka najistotniejszych dla państwa obszarów, takich jak np.:

- partycypacja obywatelska, czyli angażowanie obywateli w proces podejmowania decyzji na poziomie lokalnym,
- działalność strażnicza, czyli monitorowanie wszelkich przypadków nieprawidłowości,
- wspieranie edukacji obywatelskiej i historycznej (wprowadzanie postaw proobywatelskich).

Pojawiła się idea utworzenia dodatkowego Funduszu Grantów Instytucjonalnych, wspierającego inicjatywy ważne z punktu widzenia działań o charakterze infrastrukturalnym w III sektorze oraz potrzeba zapewnienia reprezentacji małych organizacji, które nie mają środków na wymianę doświadczeń.

Czwartym kierunkiem działania ma być zwrócenie się w stronę wolontariatu, jako wzmocnienia działalności III sektora. Ważne jest wspieranie mało popularnej formy wolontariatu stałego, opartego na dwóch filarach – młodzieży, która jeszcze nie weszła na rynek pracy i emerytach, którzy są doskonałym potencjałem kompetencji. Myśli się o utworzeniu Polskiego Korpusu Solidarności, będącego programem wsparcia centrów wolontariatu – parafii, szkół, ośrodków pomocy społecznej w działaniach o charakterze wolontariatu stałego oraz wsparcia wolontariuszy na różne sposoby.

Wszystkie te propozycje programowe powinny zostać skonsultowane z organizacjami pozarządowymi. Całość wsparcia powinna być ulokowana pod bezpośrednim nadzorem Prezesa Rady Ministrów, stąd pojawił się pomysł, aby odbywało się ono w ramach instytucji, która mogłaby wykorzystać zasoby Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i być profesjonalną, rządową agencją rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Po prezentacji programu przez ministra Kaczmarczyka, w trakcie dyskusji parlamentarzysty wyrazili uznanie dla próby podniesienia rangi tej problematyki i dostrzeżenia wagi wolontariatu. Zwrócili jednak uwagę na to, iż niezwykle ważne jest utrzymanie niezależności organizacji pozarządowych i postępowanie, które będzie je wspierać, a nie wyznaczać kierunki działania. Zauważyli potrzebę ograniczenia biurokracji, która bardzo przeszkadza w działalności małych organizacji pozarządowych. Poprosili o wyjaśnienie dotyczące umiejscowienia Funduszu Inicjatyw Obywatelskich – czy jest już uzgodnione, że będzie on przy Pełnomocniku Rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego i równego traktowania, czy w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej? Wspomnieli również o potrzebie podjęcia większej debaty na temat 1%, czyli idei pożytku publicznego, o subkontach, różnicy pomiędzy nimi a darowizną. Członkowie Zespołu wyrazili również gotowość do współpracy i pomocy w obszarach, które wymienił w swoim wystąpieniu minister Kaczmarczyk.

(D.W.)